

Asia: VN/22263/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32

00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntönumeron diaarinumero: VN/22263/2025

Vaasan Sähkön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta.

Vaasan Sähkö suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kilpailuneutraliteetin tavoitteeseen ja sen vahvistamiseen lainsäädännössä. Kilpailuneutraliteetin turvaaminen on tärkeää markkinoiden toimivuuden, kus-tannustehokkuuden ja tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistamiseksi. Mielestämme on tärkeää, että sääntelyn tulee kohdistua tosiasiallisiin kilpailun vääristymiin eikä yksinomaan toimijan omistuspohjaan.

Näkemyksemme mukaan pelkkä julkinen omistus ei sellaisenaan aiheuta kilpailuneutraliteettiongelmaa. Erityisesti energia-alalla toimii useita julkisomisteisia yhtiöitä markkinaehtoisesti kilpailluilla markkinoilla. Omistusrakenteen sijaan sääntelyn lähtökohtana tulisi olla arvio siitä, syntyykö toiminnasta tosiasiallista kilpailun vääristymistä tai perusteetonta kilpailuetua.

Sääntelyn tulee mielestämme perustua suhteellisuusperiaatteeseen ja tapauskohtaiseen kokonaisarviointiin. On tärkeää erottaa toisistaan toiminnan tehokkuushyödyt, kuten mittakaavaedut ja toiminnan tarkoituksenmukainen järjestäminen, sekä sellaiset menettelytavat, jotka tosiasiallisesti vääristävät kilpailua. Lisäksi sääntelyn tulee olla riittävän täsmällistä ja ennakoitavaa, jotta toimijat voivat arvioida velvoitteensa ja niiden vaikutukset käytännössä.

Pidämme ehdotettua velvollisuutta laatia 30 c §:n kirjallinen itsearviointi kilpailutilanteessa harjoitetusta taloudellisesta toiminnasta huomattavana muutoksena toimijoiden velvoitteisiin. Velvoite lisäisi toimijoiden hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, sillä sen toteuttaminen edellyttäisi laajoja selvityksiä muun muassa toiminnan sisällöstä, hinnoittelusta, rahoituksesta ja riskienhallinnasta.

Hallituksen esityksen mukainen ehdotettu velvollisuus johtaisi jatkuvaan resursointitarpeeseen ja kohdistuu myös erityisesti sellaisiin yhtiöihin, kuten Vaasan Sähkö, jonka toiminta on jo nykyisellään laajasti säänneltyä ja valvottua. Esitetty velvollisuus kohdistuu nimenomaisesti julkisomisteisiin toimijoihin, mikä asettaa nämä toimijat erilaiseen asemaan verrattuna yksityisiin toimijoihin. Tämän vuoksi voidaan perustellusti kysyä, edistääkö ehdotettu sääntely tosiasiallisesti kilpailuneutraliteettia vai voiko se joiltain osin johtaa päinvastaiseen vaikutukseen.

Vaasan Sähkön näkökulmasta pidämme myös ongelmallisena sitä, että ehdotettu itsearviointivelvoite siirtäisi käytännössä osan kilpailuvalvontaan liittyvästä selvitystyöstä toimijoiden itsensä tehtäväksi. Vaihtoehtoisena lähestymistapana esitämme kevyempää ja tarkoituksenmukaisempaa menettelyä, jossa valvova viranomainen voisi pyytää tarvittavia lisätietoja tapauskohtaisesti silloin, kun siihen ilmenee perusteltu tarve.

Sääntelyn tavoitteena tulisi aina olla tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistaminen kaikille markkinoilla toimiville yrityksille. Tämän vuoksi velvoitteiden tulisi perustua toiminnan vaikutuksiin eikä yksinomaan toimijan omistusasemaan.

Energia-alalla toimintaan kohdistuu jo merkittävä määrä erityissääntelyä ja valvontaa. Esimerkiksi sähkömarkkinalainsäädäntö sisältää yksityiskohtaisia velvoitteita muun muassa toimintojen eriyttämiseen ja kirjanpitoon liittyen.

Pidämme tärkeänä, että uuden sääntelyn valmistelussa huomioidaan olemassa oleva sääntely-ympäristö ja vältetään tarpeettoman päällekkäisten velvoitteiden muodostuminen. Uuden itsearviointivelvoitteen tulisi tuoda selkeää lisäarvoa eikä johtaa tilanteeseen, jossa samoja asioita arvioidaan usean eri sääntelyjärjestelmän perusteella.

Katsomme, että sääntelyn soveltamisalaa tulisi tarkastella kriittisesti ja rajata sitä tilanteisiin, joissa kilpailuneutraliteettiongelmaa voi tosiasiallisesti syntyä. Erityisesti energia-alan osalta olisi perusteltua huomioida toiminta, jonka on jo todettu olevan avointa kilpailulle ja vapautettu tietyiltä osin muun muassa EU-tason hankintasääntelystä. Tällainen toiminta tulisi rajata ehdotettujen velvoitteiden ulkopuolelle, jotta sääntely ei kohdistuisi tilanteisiin, joissa kilpailu toimii markkinaehtoisesti.

Pidämme ehdotettujen seuraamusten ankaruutta ongelmallisena. Erityisesti mahdollisuus kieltää liiketoiminnan harjoittaminen pelkästään hallinnollisen velvoitteen laiminlyönnin perusteella ilman osoitettua kilpailun vääristymistä ei mielestämme ole oikeasuhtaista suhteessa sääntelyn tavoitteisiin. Seuraamusten tulisi olla suhteessa rikkomuksen vakavuuteen ja kohdistua ensisijaisesti tilanteisiin, joissa toiminnasta aiheutuu todellinen kilpailuneutraliteettiongelma.

Haluamme korostaa, että itsearviointiin sisältyvä väistämättä yrityksen kilpailuasemaan liittyviä arkaluonteisia tietoja. Tällaisia tietoja voivat olla esimerkiksi hinnoitteluperusteet, kustannusrakenne sekä investointisuunnitelmat. Näiden tietojen asianmukainen suojaaminen on välttämätöntä. Sääntelyn ei tule johtaa tilanteeseen, jossa yritysten kilpailullisesti merkitykselliset tiedot tulevat tarpeettomasti julkisiksi tai kilpailijoiden saataville. Lisäksi huoltovarmuuden kannalta keskeisillä toimialoilla on huomioitava, että tietojen käsittelyyn ja julkisuuteen voi liittyä myös laajempia turvallisuusnäkökohtia.

Yleisesti katsomme, että mahdollisen uuden sääntelyn tulee olla hallinnollisesti tarkoituksenmukaista ja mahdollisimman kevyttä. Velvoitteiden tulee perustua olennaiseen ja tarpeelliseen tietoon, eikä sääntely saa aiheuttaa tarpeetonta raportointia tai tiedon tuottamista ilman selkeää yhteiskunnallista hyötyä.

Vaasan Sähkö Oy pitää tärkeänä, että kilpailuneutraliteettia vahvistetaan tavalla, joka tukee toimivia markkinoita ja tasapuolisia kilpailuedellytyksiä, mutta samalla huomioi eri toimialojen erityispiirteet sekä sääntelyn käytännön vaikutukset yritysten toimintaan.

Ystävällisin terveisin

VAASAN SÄHKÖ OY

Olli Arola

strategia- ja yhteiskuntavastuujohtaja

oli.arola@vaasansahko.fi

Damlin Jan
Vaasan Sähkö Oy

Arola Olli
Vaasan Sähkö Oy - Strategia- ja yhteiskuntavastuu